ΜΟΥΣΙΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

ΝΕΟΙ ΕΚΤΕΛΕΣΤΑΙ

ΥΠΟ ΤΘΥ κ. ALEX THURNEYSSEN

Πυκνοῦται ολοένα ἡ φάλαγξ τῶν νεαρῶν Ἑλλήνων ἐκτελεστῶν. Κάθε χρονο παρουσιάζονται καινούργιοι νέοι στίς γραμμές της γιά νά δώσουν μιά εὔγλωττη ἀπόδειξη τῶν σοβαρῶν καλλιτεχνικων τους προσπαθειων. Φυσικά καθε τι πού λάμπει δέν εἶναι χρυσός. Ἄν ὅμως ἀπό τήν γενικήν αὐτήν κίνησιν διαλέξουμε τά κυριώτερα στοιχεια της, πρέπει να ὁμολογήσουμε, πώς ἡ Ἑλλάς βρίσκεται ἤδη στόν πιό σωστό δρόμο για νά δημιουργήση και στο ἐπίπεδο τῆς Μουσικῆς μιά θέση γιά τόν ἑαυτό της, πού θα μποροῦσε ν' ἀνθέξη σέ κάθε σύγκριση πρός κάθε παλαιότερο μουσικό ἔθνος.

Μιάν ἐξαιρετικά εὔγλωττη ἀπόδειξη αὐτῆς τῆς ἀληθειας μᾶς εδωσε ἡ γεματη ἐπιτυχία ἐμφάνιση τῶν Ἀδελφῶν Χωραφᾶ, πού μας χάρισαν πρό ἡμερῶν μιά ὡραία βραδυά μέ ἕνα πολύ καλαισθητο προγραμμα ἀπό σονάτες γιά βιολί και πιανο. Δέν ἐγνώριζα τους νεαρούς καλλιτέχνας παρά μονον ἐξ ὀνόματος, ἤξερα ὅμως πως ἀφοῦ ἀπεφοίτησαν ἀπο τό Ὠδειον Ἀθηνῶν ἔφυγαν γιά τό Παρίσι, γιά νά τελειοποιηθοῦν ἐκεῖ στήν αὐστηρότατη σχολή τοῦ Ἐθνικοῦ Κονσερβατουάρ.

Τό λαμπρό τους ὑπό πᾶσαν ἔποψιν παίξιμο, πού γιά μένα, ὅπως ἀσφαλῶς καί γιά τούς περισσότερους ἀκροατάς τους, ἦταν μιά εὐχάριστος ἔκπληξις μαρτυροῦσε, ὅτι ἤξεραν νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό την παραμονη τους στη γαλλική πρωτεύουσα. Γιατί, ἄν παραδεχθοῦμε, πως τά κυριώτερα γνωρισματα αὐτῆς τῆς πάντα ἀκόμη σοβαρώτερης μουσικῆς σχολῆς εἶναι: δεξιοτεχνική ἱκανότης, σοβαρότης στήν ἀντιληψη τοῦ πνευματικοῦ περιεχομένου, εὐσυνειδησία, πού λαμβάνει ὑπ' ὄψη της ὅλες τις λεπτομέρειες μέ τήν ἴδια προσοχή, τοιότης τοῦ ἤχου και μιά ἐπιμελημενη καί τελεία καλαισθησία, τό παίξιμο τῶν ἀδελφῶν Χωραφᾶ ἦταν ἕνα κατ' ἐξοχήν ὑπόδειγμα ὅλων τῶν ἀνεκτιμήτων αὐτῶν προσόντων.

Μέ ἕνα toucher σπανίας ἁπαλότητος καί ἐλαστικοτητος κατώρθωσε ἡ Μαρία Χωραφᾶ νά προσαρμοσθῆ στόν λεπτότατα εὐγενικό ἦχο τοῦ βιολιοῦ τοῦ ἀδελφοῦ της. Καί αὐτό ἔγινε μέ τόση τελειότητα, πού ἀκούαμε ἕνα ἦχο θαυμαστῆς ὁμοιοφωνείας, σπανιώτατον γιά ὄργανα τόσο βασικά ἑτερογενῆ. Αὐτό βέβαια ὀφείλεται σέ μιά ὑπερευαισθησία στό ζήτημα τοῦ ἤχου, πού ὑπερπηδᾶ τά ὅρια τῆς συνήθους μουσικότητος καί πού εἶναι σχεδόν ἔνστικτη, πρέπει νά ὑπάρχη ἔμφυτη στόν ὀργανισμό καί δέν «μαθαίνεται».

Τεχνικῶς ἐπέτυχαν σ' ὅλα μέ μιά ἀφάνταστη λεπτότητα καί πρό πάντων μέ τήν ἁπλότητα, τήν φυσικοτητα καί τήν εὐκολίαν ἐκείνην, πού σᾶς κάμνει ν' ἀντιλαμβάνεσθε τή μουσική τους χωρίς νά ἐνοχλῆσθε ἀπό τίποτε. Αἴσθημα καί ἀντίληψη ἐργάζονται ἐν πλήρει ἰσορροπίᾳ, ἁρμονικώτατα στις μεταξύ τους σχέσεις· ὅλες οἱ αἰσθηματικές ἀποχρώσεις εἶναι σοφά ζυγισμένες, σέ κάθε φράση θαυμάζομε τό εὐγενικό ἐκεῖνο «μέτρον» τῶν ἀρχαίων, πού εἶναι τό καθ' αὐτό γνώρισμα τῶν ἀπολύτως μορφωμένων καλλιτεχνῶν.

Ὅλα αὐτά εἶχαν βέβαια τήν εὐκαιρία νά φανοῦν μέ ξεχωριστή ἔνταση στή σονάτα τοῦ Μότσαρτ εἰς λά. Δέν θά μποροῦσε κανείς νά φαντασθῆ τό διακριτικό αὐτό ἔργον, πού σέ κάθε του πατοῦτα μᾶς παρουσιάζει σ' ὅλη της τήν αἴγλη τή θεία μεγαλοφυΐα τοῦ συνθέτου, μέ περισσότερη χάρη, πιό ἐγκάρδια, πιό ὀρθά στήν τεχνοτροπια ἀπό αὐτό πού μᾶς τήν ἐχάρισαν οἱ ἀδελφοί Χωραφᾶ. Καί ὅποιος μπορεῖ νά παίζη Μότσαρτ τόσο τέλεια εἶναι ἤδη τέλειος καλλιτέχνης. Εἶναι περιττό νά πῶ περισσότερα γιά τό ζήτημα αὐτό.

Στή σονάτα τοῦ Μπραμς θά ἤθελα τόν ἦχο κάπως βαθύτερο, θά ζητοῦσα κάποια περισσότερη ἐσωτερική θερμότητα. Θά ἐπιθυμοῦσα περισσότερη φυσικότητα. Γιά νά μιλήσω εὐκρινέστερα: Τό τοπίον, ἡ ἀτμόσφαιρα, τό περιβάλλον στόν Μπραμς εἶναι ἀλλοιώτικο ἀπό τό κομψό περίτεχνο γαλλικό πάρκο. Ὁ Γερμανός μουσικός εἶναι ἴσως στήν ἐξωτερική του ἐμφάνιση συγκρατημένος πάντοτε, μέσα του ὅμως, στήν ψυχή του, εἶναι μιά φύση φλογερή. Ὅπως ἀποδόθηκε, πάρα ἦταν ἥμερος καί «καλοφτιαγμένος» καί παραφροντισμένος. Μ' ὅλα αὐτά ἀσφαλῶς τόν προτιμοῦσα ἔτσι, μ' αὐτόν τόν ὑπερκαλαίσθητο τρόπο, παρά μέ τόν τρόπο πού τόν ἀποδίδουν πάλι ἄλλοι, πού προσποιοῦνται, πώς αἰσθάνονται κατά τό γερμανικό τρόπο «βαθειά» ἀλλά καταστρέφουν μέ ἐλιπῆ τεχνική τήν ὠμορφιά τοῦ ἤχου.

Δυστυχῶς δέν μπόρεσα νά παρακολουθήσω τή σονάτα τοῦ Φράνκ.

Μένει νά πῶ ὅτι ἀνεπιφύλακτα συμφωνῶ μέ ὁλόκληρο τό ἀκροατήριο, πού ἐπεδοκίμασε μέ θερμότατες ἐνδείξεις ἐνθουσιασμοῦ τή λαμπρή πρώτη ἐμφάνιση τῶν συμπαθῶν νεαρῶν καλλιτεχνῶν κατά τρόπο τόσο αὐθόρμητο.

ALEX THURNEYSSEN